

'IK ZAL ER EERST NOG EENS OMHEEN GRAVEN EN ER MEST BIJ BRENGEN'
een preek over de tweede 'poot' van het Conciliaire Proces; 'VREDE'

1.

Deze zondag de tweede in een serie van drie over de thema's van het Conciliaire Proces. In heel Schalkwijk, in alle kerken in dit stadsdeel, vandaag aandacht voor de tweede pijler van dit wereldwijde proces waarin christenen elkaar aanspreken op hun bijzondere verantwoordelijkheid voor gerechtigheid, vrede en behoud van de schepping. Vandaag dus DE VREDE.

2.

Wat spookt er veel door ons hoofd wanneer we stilstaan bij het woordje 'vrede'. Dat alles neem je mee als je naar de kerk gaat; we zitten hier niet blanco, maar ons hele bestaan klinkt mee als we zingen, bidden en de verhalen lezen.

Mijn gedachten waren steeds bij Co en Cees, die priester en die arts die in de Nieuwjaarsnacht te hoop liepen tegen keiharde vliegtuigen in Woensdrecht. Wat een rare wereld, de mensen die vrede willen komen in de gevangenis, zij die de oorlog organiseren gaan vrijuit.

Mijn gedachten waren bij het INF akkoord, U weet wel mei vorig jaar; toen Reagan en Gorbatsjof besloten de kruisraketten en de Pershings 2 op te ruimen. Even leek het wat te worden. Maar wie nu de bewapeningsfeiten onder ogen ziet kan alleen maar teleurgesteld zijn over zoveel onwil om door te gaan. Moderniseren van oude systemen zeggen de koele rekenmeesters van de NAVO, maar ondertussen is een nieuwe bewapeningsronde in werking gezet en de vredesbeweging is om de tuin geleid.

Mijn gedachten waren bij U hier vanmorgen toen ik zat voor te bereiden thuis. Hoe zou U tegen al die zaken aankijken, wat spookt er allemaal in uw hoofd rond als U denkt aan 'gerechtigheid, vrede en behoud van de schepping'; misschien wel heel dichtbij, ruzie met uw kinderen, uw man of vrouw, uw burens. Toestanden op uw werk, op school als je jongere bent. Nee, vrede is niet alleen ver weg maar ook dichtbij. Laten we niet de vrede dichtbij en de vrede ver weg tegen elkaar uitspelen. 'Vrede ver weg' is trouwens onzin; want als het met al die wapens uit de hand loopt hebben we ook geen 'kleine vrede' meer.

Vandaag 'vrede'! Maar wat moet ik U zeggen over de 'vrede'. U kent de feiten. We leven met een tijdbom in onze achterzak en we leven gewoon door. Het milieu verloedert, onze aardbol staat op springen. Waar blijven we! Waarom lopen we niet massaal met Co van Melle en Cees Koning mee naar Woensdrecht? Waarom heeft het IKV in Haarlem te weinig leden, waarom?

3.

Vaak wordt gezegd; al die grote dingen van de wereld ontmoedigen me zo. Bedoeld wordt dan vaak: laten we het er a.u.b. eens even niet over hebben. Anderszijds heeft U gelijk, we mogen elkaar niet

ontmoedigen. Maar U begrijpt ook wel dat we niet voorbij mogen gaan aan de wereldsituatie van vandaag de dag. Het evangelie is concreet, daarom mag de kerk niet neutraal zijn. Het is te gemakkelijk om de wereld buiten dit kerkgebouw te laten, bovendien houd je jezelf voor de gek. De grote kunst van kerk zijn is tegenwoordig: hoe kunnen we de ernst van onze maatschappelijke situatie onder ogen zien en toch niet straks na deze kerkdienst met lood in de schoenen naar huis gaan?

4.

De enige manier om niet te verdrinken in de feiten is om te luisteren naar verhalen van hoop. Je laten inspireren, je laten oppakken; mee te doen aan Gods bevrijding van deze aarde. Het zijn geen vlakke verhaaltjes die op het eind wel weer goedkomen. Nee, dat is te goedkoop, zo zit het evangelie niet in elkaar. Laten we deze verhalen maar ons leven laten kruisen. Laten we ons verhaal maar leggen naast die Ene Mens, Jezus is zijn naam. Laten we samen met Hem zingen van een nieuwe wijngaard, laten we met hem meebidden in de eenzame nacht in Gethsemane.

Zie Hem gaan, die Ene, die Ene voor ons allen, zijn eenzame tocht naar Jeruzalem. Op weg naar de 'stad van vrede'; de stad waar eens volgens de profeten alle naties verzameld zullen worden. Maar, deze sjalom stad, deze parel van Gods liefde, deze stad die staat voor alles wat op Gods vrede lijkt is corrupt geworden. Deze hoofdstad van vrede heeft haar rechten verkwanseld. In ons verhaal van de vijgeboom is die vijgeboom gelijk aan Jeruzalem. De vijgeboom is geplant als een stut in de wijngaard om de ranken steun te geven. De wijngaard is Israel; vanuit die stut, die vijgeboom moet steun, moet kracht uitgaan, maar ze is dood. Nu kan ze de wijnranken geen steun, geen leiding meer geven. Israel is haar centrum kwijt. Jeruzalem heult met de Romeinse bezetter en veel van haar inwoners worden onderdrukt. In plaats van rechtsbetrachting is er nu rechtsverkrachting zegt dat andere mooie lied over de wijngaard Israel uit Jesaja 5.

De eigenaar van de wijngaard is teleurgesteld. God kan het niet meer aanzien dat zijn wijngaard in de steek gelaten wordt. Kap weg, die vijgeboom, weg met die stut. Als er geen recht meer heerst op aarde, als alle gelden en alle denkkraft van mensen op gaan aan geweld, aan wapens die de rest van de mensen arm houdt, weg dan met zo'n stut, het dient dan nergens meer toe. Maar de wijngaardenier vraagt nog om uitstel, zeker de tijd dringt, maar nog is er misschien een kans. Het is vijf voor twaalf, maar wie weet, wie weet is het toch mogelijk dat Israel toen en de wereld nu een hart krijgt, een vredes centrum dat haaks staat op Witte Huis en Kremlin; waar niet het recht van de sterkste, de beste, de meerder geldt, maar waar liefde het dragende beginsel is. En de wijngaardenier, in het verhaal van God heeft hij de naam Jezus, zegt tegen de eigenaar, tegen zijn eigen vader dus: 'laat hem dit jaar nog staan, ik zal er eerst nog omheen graven en er mest bij brengen, (13,8). En de eigenaar laat zich vermurmen; nog een tijdje dan, toe maar, maak maar af die weg van jou, zie maar hoe het met je zal gaan in Jeruzalem, wacht maar af hoe ze ook jou te grazen nemen.

'Eromheen graven en er mest bij doen'; opnieuw die vijgeboom tot leven brengen, opnieuw Jeruzalem tot centrum maken. Niet Rome van die keizers die als halfgoden willen zijn met mensen als slaven en voetveeg. Jezus' prediking, zijn geloofsverhaal, dat is wat Lukas bedoeld met 'mest er bij doen'. Al het dorre en uitgeputte leven met nieuwe energie voorzien. De tijd die rest voor de vijgeboom, is de tijd die Jezus nog zal preken en leren in Israel, op weg naar Jeruzalem. Deze veertigdagen tijd gaan we met Jezus mee, want de gemeente doet ook niet anders dan 'eromheen graven en er mest bij doen', dat is onze evangelische opdracht.

5.

Maar owee, volg die man; kijk hem torsen, zie hem lijden; kruisig hem, kruisig hem. Een mooi verhaal jij Jezus met die dooie vijgeboom, maar je gaat er zelf aan. Je wordt omgehakt als die vijgeboom die jij een nog een kans wilde geven. Je krijgt helemaal niet de kans om deze onvruchtbare aarde opnieuw te bemesten. Je gaat eraan, zoals iedereen, toen en nu eraan gaat die dwars gaat liggen. Wie tegen de bestaande orde van Herodes en Pilatus ingaat wacht een gruwelijke paal op een kale heuvel. Lees de rapporten van Amnesty, lees de verslagen van de vredesbeweging. Zij die in opstand komen komen in de gevangenis, zij die de oorlog organiseren lopen vrij rond, nette mannen en vrouwen die geen vlieg kwaad doen. Nee, 'wir haben es nicht gewusst'.

Is het dan uit? Is het verhaal van Jezus een fiasco geworden? Is zijn weg niet begaanbaar? Hebben de zogenaamde realisten gelijk dat je 'niet teveel moet willen', dat 'de mens nu eenmaal zo is', 'dat er toch altijd oorlog zal zijn'?

Deze 'dood' doeners die Jezus het leven hebben gekost, zullen die dan toch zegevieren? De kans die de vijgeboom kreeg is verkeken, Jeruzalem wordt verschrikkelijk vernietigd in het jaar 70. De evangelist Lukas schrijft vanuit die voorkennis zijn evangelie in het jaar 80. Het lijkt alsof Lukas ons wil zeggen; inderdaad beste mensen, het moet helemaal opnieuw, denk niet dat je een nieuwe hemel en een nieuwe aarde kunt bouwen met denkbeelden en ideeën die je uit het verleden meeneemt. Denk niet dat je een wapenvrije wereld kunt krijgen als je niet terdege de winst en competitie structuren van deze wereld veranderd, als je niet zelf terdege veranderd. Jezus wil geen andere mensen, maar nieuwe mensen; deze wereld omgekeerd. Gerechtigheid gaat vooraf aan vrede en behoud van de schepping. Tot de grond toe, tot in de diepste diepte.

Maar dat kun jij niet, hoe je je best ook doet.

Maar dat hoeft jij ook niet; die Weg gaat Hij alleen, EEN weg voor ons allen.

Jezus die de Christus heet, de gezalfde die dwars tegen de naakte feiten in het onderspit heeft gedolven om ons, om jou en mij opnieuw overeind te zetten. Die kale paal op Golgotha is niet het einde, maar het begin van het einde, dat is de paradox van het evangelie, de ergernis ook dat het draait om die Ene. Hij voor ons, dan ook wij voor Hem.

Alle nieuw, alles anders. Het 'nieuwe Jeruzalem' wordt niet gebouwd op de puinhopen van het oude, maar 'daalt uit de hemel, van God, getooid als een bruid' (Op. 21:2) zegt het laatste bijbelboek. Daarom, jij hoeft niet meer die nieuwe wereld te maken, die IS er al. Kijk toch om je heen hoe het verzet tegen de vernietiging groeit. Kijk dan toch, en doe mee. Kijk hoe Jezus tot vandaag te vinden is op al die plaatsen waar mensen worden opgericht, waar mensen hun lijden verzacht wordt. Merk je niet hoe Jezus ook in jou werkt, hoe hij de dorre plekken in jouw leven van mest voorziet, leeftocht, geloof, hoop en liefde. 'Midden onder ons is Hij die Gij niet kent.' De 'mest' die ons van Christus wege dagelijks wordt aangereikt dat is o.a. de kerkelijke viering en het leven van de gemeente. Om in navolging van Hem zelf vruchtbaar te zijn, vrucht te dragen; persoonlijk en maatschappelijk. De boze weerstaan, wapens omsmeden tot ploegijzers, een gemeente in verzet tegen alle machten en krachten die het leven opnieuw kapot willen maken. Elke geweldsdaad, elke atoombom test, elke stap in de wapenwedloop is opnieuw Christus kruisigen.

Wat een vreugde beste gemeente om zo samen met onze Heer te strijden voor de stad van vrede. De zieke plekken van onze lieve aarde, laten wij er omheen graven en het bevoelien met de wijn van het

avondmaal, 'breken en delen, doen wat ondenkbaar is, dood en verrijzenis. Laten wij het rotte wegsputten en er mest bij brengen, het brood des levens, kiemen van hoop.

Eigenlijk moeten we alleen maar zingen.
Zingen tegen de klippen op. De feiten slaan ons dood,
daar kunnen we niet ingeloven.
De bijbel is een lied, het zingt:
wat je ziet dat moet je niet geloven.

Eigenlijk kunnen we alleen maar bidden.
Want hoe kan ik verder met zoveel bommen
en zoveel wapentuig, en ik die in mijzelf verdeeld ben,
zeg het maar God, zeg maar wat je wilt van mij.
De Stem zegt: ga door, houd moed,
wat je doet is goed,
geloof niet in die brallers,
zoek mensen om je heen,
vorm een groep van hoppers en bidders,
van strijders en werksters voor gerechtigheid.

Ga mee met mij zegt die Mens uit dat verhaal,
zie dwars door alle brute feiten heen,
nog kan het, nog is het niet te laat.
Kom, verderop, daarginds, zie je dat licht
daar aan de horizon. Ergens daagt de morgen
van Pasen al. Even nog, veertig dagen, dertig
twintig; het lijden krijgt je niet te pakken.
Verzamel je laatste krachten.

jurjen beumer
25 2 1989